ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាល

ត្រឹមថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៣

ឯកឧត្តម ថេង ច័ន្ទសង្វារ រដ្ឋលេខាធិការ និងជាប្រធានក្រុមការងារច្បាប់
Tel. 089 677 777

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៤

អតីតកាល

១. សម័យបុរាណ

១. ម្ចាស់ទឹកម្ចាស់ដី

២. ព្រះមហាក្សត្រម្ចាស់ផែនដី ឬម្ចាស់គម្ពែងផ្ទៃក្រោម

៣. ប្រជារាស្ត្រកាន់កាប់និងប្រើប្រាស់ "ជារៀងរាល់ថ្ងៃ"

៤. របបកម្មសិទ្ធិឯកជនលើដីធ្លីតាំងពីយូរលង់

- ទណ្ឌកម្មចំពោះការបំពានកម្មសិទ្ធិដីធ្លីរបស់អ្នកដទៃ (សិលាចារិក)

អតីតកាល

២. សម័យក្រោយអង្គរ

១. ក្រមពហុលទេព ឆ្នាំ១៨៤៧-១៨៥៣ នៃព្រះបាទ ព្រះអង្គឌួង

២. សិទ្ធិជាម្ចាស់ដី

- ការគាំពារដាក់លាក់ដោយច្បាប់និងភ្នាក់ងាររាជការ ប្រឆាំងរាល់ទម្រង់នៃការបំពាន
- កាតព្វកិច្ចរបស់ម្ចាស់ដីក្នុងការព័ទ្ធរបង និងថៃរក្សា ព្រោះបើការបោះបង់អាចបណ្តាលឱ្យបាត់បង់ភាពជាម្ចាស់

អតីតកាល

៣. សម័យអាណានិគមនិយមបារាំង

១. ក្រមពហុលទេព ឆ្នាំ១៨៩១

- បោះពុម្ពសារជាថ្មីដោយព្រះបាទព្រះនរោត្តម។

២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ១៩២០

១. សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ៖ សិទ្ធិអាស្រ័យ និងចាត់ចែងទ្រព្យយ៉ាងផ្តាច់ការ និងដាច់មុខតែម្នាក់ឯង កុំតែយកវត្ថុនោះទៅប្រើប្រាស់ខុសនឹងច្បាប់ហាម។

អតីតកាល

៤. សម័យខ្មែរក្រហម

១. ការលុបបំបាត់ចោលកម្មសិទ្ធិឯកជន
២. ការបំផ្លាញចោលប្រព័ន្ធសុរិយោដី
៣. កម្មសិទ្ធិរួមរបស់អង្គការ (មធ្យោបាយផលិតកម្ម)
៤. កម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់ឯកជន

អតីតកាល

៥. សម័យក្រោយរំដោះ

១. ឆ្នាំ១៩៧៩-ឆ្នាំ១៩៨៩
   1. ដីទាំងអស់ជារបស់រដ្ឋ
   2. ប្រជាជនមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ឬបន្តមរតកដីលំនៅឋាន និងដីធ្វើសួនច្បារឬបន្លែ
   3. ការទិញ លក់ បញ្ចាំ ឬប្រវាស់ ត្រូវហាមឃាត់។

២. ឆ្នាំ១៩៨៩-ឆ្នាំ១៩៩២
   1. រដ្ឋនៅតែម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីទាំងអស់
   2. កម្មសិទ្ធិឯកជនលើលំនៅឋាន (អនុក្រឹត្យលេខ២៥ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩ និងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តលេខ ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩ ស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងនិងប្រើប្រាស់ដីធ្លី)។

អតីតកាល

៥. សម័យក្រោយរំដោះ

៣. ឆ្នាំ១៩៩២-ឆ្នាំ២០០១

១. ក្រឹត្យលេខ១០០ក្រ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២ ប្រកាសឱ្យច្បាប់ភូមិបាល

- កម្មសិទ្ធិលើដីសាងសង់លំនៅឋាន
- ភោគៈនៃដីផលិតកម្ម (ស្រែ ចំការ កសិដ្ឋាន)
- ការផុតរលត់ទៅវិញនៃសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើដីលំនៅឋាន ក្នុងករណីមិនបានបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ៥ឆ្នាំជាប់ៗគ្នា

២. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣

អតីតកាល

៥. សម័យក្រោយរំដោះ

៣. ឆ្នាំ១៩៩២-ឆ្នាំ២០០១

២. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣

- ជនណាក៏ដោយ ទោះជាបុគ្គលក្តី ជាសមូហភាពក្តី មានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ មានតែរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ទើបមានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ។
- កម្មសិទ្ធិឯកជនស្របច្បាប់ ឋិតនៅក្រោមការគាំពារនៃច្បាប់ ។
- ដែលនឹងដកហូតកម្មសិទ្ធិអំពីជនណាមួយបាននោះ លុះត្រាតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើក្នុងករណីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិទុកហើយត្រូវផ្តល់សំណងជាមុនដោយសមរម្យនិងយុត្តិធម៌ ។

បច្ចុប្បន្នកាល

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣

១. សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិ (ម៤៤)

- ជនណាក៏ដោយ ទោះជាបុគ្គលក្តី ជាសមូហភាពក្តី មានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ មានតែរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ទើបមានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ។
- កម្មសិទ្ធិឯកជនស្របច្បាប់ ឋិតនៅក្រោមការគាំពារនៃច្បាប់ ។
- ដែលនឹងដកហូតកម្មសិទ្ធិអំពីជនណាមួយបាននោះ លុះត្រាតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើក្នុងករណីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិទុកហើយត្រូវផ្តល់សំណងជាមុនដោយសមរម្យនិងយុត្តិធម៌ ។

បច្ចុប្បន្នកាល

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ២៤ កញ្ញា ១៩៩៣

២. ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ (មាត្រា៥៨)

- ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ក្រោមដី ភ្នំ សមុទ្ទ បាតសមុទ្រ ក្រោមបាតសមុទ្រ ឆ្នេរសមុទ្រ អាកាស កោះ ទន្លេ ព្រែក ស្ទឹង បឹង ព្រៃឈើ ធនធានធម្មជាតិ មជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចវប្បធម៌ មូលដ្ឋានការពារប្រទេស សំណង់ផ្សេងៗទៀតដែលបានកំណត់ថាជារបស់រដ្ឋ ។
- ការគ្រប់គ្រង ការប្រើប្រាស់ និងការចាត់ចែងលើទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋនឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

បច្ចុប្បន្នកាល

- **ច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ២០០១**

ក- សញ្ញាណនៃសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

១-ប្រភេទ	**២-ទម្រង់**
១. កម្មសិទ្ធិឯកជន	១. ឯកត្តជន/សហកម្មសិទ្ធិ
២. កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ	២. កម្មសិទ្ធិអវិភាគ
៣. កម្មសិទ្ធិសមូហភាព	៣. អឌ្ឍសិទ្ធិ

បច្ចុប្បន្នកាល

១. កម្មសិទ្ធិឯកជន៖ សិទ្ធិប្រត្យក្ស (ម១១៩-ម៣០៧ ក្រមរដ្ឋ.)
   ១. កម្មសិទ្ធិ (ម១៣៨-ម២២៦ ក្រមរដ្ឋ.)
   ២. សិទ្ធិកាន់កាប់ (ម២២៧-ម២៤៣ ក្រមរដ្ឋ.)
   ៣. សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ (ម២៤៤-ម២៥៥ ក្រមរដ្ឋ.)
   ៤. ផលុបភោគ (ម២៥៦-ម២៧៣ ក្រមរដ្ឋ.)
   ៥. សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងអាស្រ័យផល (ម២៧៤-ម២៨៤ ក្រមរដ្ឋ.)
   ៦. សេវភាព (ម២៨៥-ម៣០៥ ក្រមរដ្ឋ., ម១៤៨ ច្បាប់ភូមិបាល)
   ៧. វិធាននៃដី (ម១១៤-ម១១៦ ច្បាប់ភូមិបាល)
   ៨. សហកម្មសិទ្ធិ (ម១៧៥-ម១៨៥ ច្បាប់ភូមិបាល)

បច្ចុប្បន្នកាល

២. កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ (ជំពូកទី២ ច្បាប់ភូមិបាល)

- មាត្រា១២ បានពង្រីកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
  1. ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ (មាត្រា៥៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ)
  2. ទ្រព្យនិទាឃាទភាពទាំងអស់
  3. ទ្រព្យដែលម្ចាស់ប្រគល់ឱ្យរដ្ឋដោយស្ម័គ្រចិត្ត
  4. ទ្រព្យដែលមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការយកធ្វើជារបស់ឯកជនតាមច្បាប់
  5. មិនមែនជាទ្រព្យដែលកំពុងកាន់កាប់ជារបស់ឯកជនស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិ នៃជំពូកទី ៤ នៃច្បាប់នេះ (លទ្ធកម្មពិសេសនៃភោគៈ)

បច្ចុប្បន្នកាល

២. កម្មសិទ្ធិសាធារណៈ (ជំពូកទី២ ច្បាប់ភូមិបាល)

- ក្រៅពីរដ្ឋ សមូហភាពដែនដីសាធារណៈ គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ និងនីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈក៏ជាកម្មសិទ្ធិករនៃទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ និងទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន
- ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងរបស់នីតិបុគ្គលសាធារណៈដទៃទៀត ចែកជាពីរ គឺ៖
    1. ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈ (ម១៥-ម១៦)
    2. ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន (ម១៧)

បច្ចុប្បន្នកាល

៣. កម្មសិទ្ធិរបស់សមូហភាព (ជំពូកទី៣ ច្បាប់ភូមិបាល)

១. អចលនវត្ថុរបស់វត្ត (ម២០-ម២២)

២. អចលនវត្ថុរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច (ម២៣-ម២៨)

បច្ចុប្បន្នកាល

ខ- លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

1. ១. លទ្ធកម្មពិសេសនៃភោគៈ
2. ២. សម្បទានដី
3. ៣. ការផ្ទេរ
   1. ១. កិច្ចសន្យាផ្ទេរ (លក់, ដូរ, ប្រទានកម្ម)
   2. ២. សន្តតិកម្ម

បច្ចុប្បន្នកាល

គ- ការអាស្រ័យសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

១. កិច្ចសន្យាជួល

២. កិច្ចសន្យាប្រវាស់

៣. ប្រាតិភោគអចលនវត្ថុ

- ហ៊ីប៉ូតែក
- ការបញ្ចាំ
- ការដាក់ធានា

បច្ចុប្បន្នកាល

- **ច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី (ឆ្នាំ២០១១)**
  ១. ស្ថាប័នភូមិបាល
    ក- រដ្ឋបាលសុរិយោដី
    ខ- គណៈកម្មការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី

អនាគតកាល

- **ហេតុអ្វីក្រសួងរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មី?**
  1. ច្បាប់អនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០១១
     1. លទ្ធផលជាក់ស្តែងនៃវិសោធនកម្ម
        - លុបចោល ១៤១ មាត្រា
        - កែសម្រួល ៩ មាត្រា
        - រក្សាទុកទាំងស្រុង ១១៨ មាត្រា។
     2. ការប៉ះពាល់ផ្នែកទម្រង់
        - មាត្រាជាច្រើនត្រូវបានរំលង (ឧ. ម៦២-ម៦៩)

អនាគតកាល

- **ហេតុអ្វីក្រសួងរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មី?**
    - ២. ការកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ
        - ១. គោលនយោបាលបង្កើតរដ្ឋបាលឯកភាព (ឆ្នាំ២០០៥)
        - ២. ការបញ្ចេញរដ្ឋបាលសុរិយោដីពីក្រសួង ដនស (ឆ្នាំ២០២០)

អនាគតកាល

- **ហេតុអ្វីក្រសួងរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មី?**

  ៣. តម្រូវការនូវសង្គតិភាពជាមួយលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដទៃទៀត

  ១. ច្បាប់ស្តីពីការផ្តល់សិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើចំណែកឯកជននៃអគារសហកម្មសិទ្ធិដល់ជនបរទេស (ឆ្នាំ២០១០)

  ២. ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រង ការប្រើប្រាស់ និងការចាត់ចែងលើទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ (ឆ្នាំ២០២០)

  ៣. ក្រមបរិស្ថាននិងធនធានធម្មជាតិ (ឆ្នាំ២០២៣)

  ៤. បទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការរៀបចំដែនដីនិងនគរូបនីយកម្ម

អនាគតកាល

- ហេតុអ្វីក្រសួងរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មី?

  ៤. តម្រូវការសង្គម សេដ្ឋកិច្ចនាពេលបច្ចុប្បន្ន

    ១. សហកម្មសិទ្ធិ

    ២. ដីកប់សព

    ៣. ការចុះបញ្ជីដីដំបូង

    ៤. ការចុះបញ្ជីដីបន្ត

    ៥. អធិការកិច្ចភូមិបាល។

អំពីសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មី

I. **ផ្នែកទម្រង់**

១.មាតិកា (៧) ជំពូក (១៣) និងផ្នែក

២.បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

៣.បទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីគោលការណ៍, លក្ខខណ្ឌ និងនីតិវិធី

៤.ទោសប្បញ្ញត្តិ, អន្តរប្បញ្ញត្តិ និងអវសានប្បញ្ញត្តិ

អំពីសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលថ្មី

II. ផ្នែកខ្លឹមសារ

ក- វិធានច្បាប់ភូមិបាលបច្ចុប្បន្នដែលត្រូវបានរក្សា

ខ- វិធានបច្ចុប្បន្នដែលត្រូវបានយកមកបញ្ចូល

គ- វិធានថ្មីដែលត្រូវបានបន្ថែម

ក-វិធានច្បាប់ភូមិបាលបច្ចុប្បន្នដែលត្រូវបានរក្សា

១.គោលការណ៍ទូទៅនៃកម្មសិទ្ធិនិងសិទ្ធិដទៃទៀតលើអចលនវត្ថុ (ម៦-ម១៩)

២.ភោគ: (ម១១៦-ម១២៣)

៣.កម្មសិទ្ធិសាធារណ: (ម២០-ម៣០)

៤.អចលនវត្ថុរបស់វត្ត (ម៣១-ម៣៣)

៥.អចលនវត្ថុរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច (ម៣៦-ម៤១)

៦.សហកម្មសិទ្ធិ (ម៤២-ម៥៣, ម៥៨)

ក-វិធានច្បាប់ភូមិបាលបច្ចុប្បន្នដែលត្រូវបានរក្សា(ត)

៧. សម្បទានដី (ម៥៩-ម៦៩, ម៧១-៧២)

៨. វិធាននៃដីនិងសេវភាពរដ្ឋបាល (មាតិកាទី៣ ជំពូកទី១និងទី២)

៩. ឯកតាសុរិយោដី (ម៧៩-ម៨១)

១០.ឯកសារសុរិយោដី (ម៨២-ម៨៩)

១១.រដ្ឋបាលសុរិយោដី (មម៩០-ម១០១)

១២.គណៈកម្មការសុរិយោដី (ម១០៦-ម១១០)

ខ- វិធានបច្ចុប្បន្នដែលត្រូវបានយកមកបញ្ចូល

១. សមត្ថកិច្ចក្រសួង ដនស (ម៤)
២.របបកម្មសិទ្ធិរបស់នីតិបុគ្គលនិងរបស់ជនបរទេស (ម១៣-ម១៧)
៣.សហកម្មសិទ្ធិរបស់ជនបរទេស (ម៥៤-ម៥៧)
៤. លក្ខខណ្ឌនិងនីតិវិធីនៃការផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ច (ម៧០,ម៧៣)
៥. សិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងដំណើរការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ (ម១០២-ម១០៤)

ខ- វិធានបច្ចុប្បន្នដែលត្រូវបានយកមកបញ្ចូល (ត)

៦. ការចុះបញ្ជីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ (ម១២៤-ម១៣២)
៧. ការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈដាច់ដោយដុំ (ម១៣៣-ម១៣៧)
៨. ការចុះបញ្ជីចំណែកឯកជននៃអគារសហកម្មសិទ្ធិ (ម១៣៨-ម១៤៣)
៩. ការចុះបញ្ជីដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច (ម១៤៤-១៤៨)
១០.ការចុះបញ្ជីបន្ត (ម១៥៣-ម១៩៧)

គ- វិធានថ្មីដែលត្រូវបានបន្ថែម

១.គោលបំណងនៃច្បាប់ (ម១)
២.គោលការណ៍នៃការគ្រប់គ្រងដីនិងអចលនវត្ថុដទៃទៀត (ម៩)
៣.ដីបញ្ចុះសព (ម៣៤-ម៣៥)
៤.សិទ្ធិបុព្វក្រែ (ម៦៧) លក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតបន្ទុកនៃសេវភាពរដ្ឋបាល និងកាតព្វកិច្ចផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ (ម៧៧)
៥.អធិការកិច្ចភូមិបាល (ម១១១-ម១១៥)

គ- វិធានថ្មីដែលត្រូវបានបន្ថែម (ត)

៦. អានុភាពនៃការចុះបញ្ជីនិងចេញវិញ្ញាបនបត្រសម្គាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ (ម១៤៩-ម១៥២)

អរគុណសន្តិភាព!